

PRIKAZI I OSVRTI

GRAČANIČKI GLASNIK
časopis za kulturnu historiju

Broj 60
Godina XXX
Novembar, 2025.
[str. 265-268]

© Monos 2025

Amil Omerović, Sirovo meso za rasplesane vegetarijance

“Planjax”, Tešanj, 2025.

Nakon pjesničke trilogije pod naslovom “Trilogija zastava” (zbirke: “Nešto se događa”, “Tropska hladnoća” i “Treća Jugoslavija u Njemačkoj”) koju je objavio 2021. i zbirke pjesama pod naslovom “Abeceda vjernika u paklu”, Amil Omerović (rođen 1987. u Gračanici, magistar politologije, punk muzičar, pjesnik i prevodilac), ove godine objavio je i prvi roman s neobičnim naslovom u svom tipičnom pjesničkom stilu “Sirovo meso za rasplesane vegetarijance”, koji će, vjerujemo, privući pažnju mladih čitalaca, sklonih “eksperimentu riječi” i inovativnim pristupima pri obradi složenih životnih tema kroz eksperimentisanje vođenjem radnje romana, ali i jezičkim izrazom. Nije slučajno što je autor odmah ispod naslova romana s unutrašnje strane prepisao zapis iz Egipta, uklesan na spomeniku knjizi u pjesničkom parku Izdavačke kuće “Planjax” u Tešanji: *“Knjiga je vrednija od svih spomenika ukrašenih slikama, reljefom i duborezom, jer ona gradi spomenike u srcu onoga koji čita.”* Kao rođeni pjesnik Omerović iskreno vjeruje u te “spomenike u srcu”. Kao rođeni pjesnik, Omerović iskreno vjeruje u te “spomenike u srcu”. A rečenica koju je odabrao kao moto romana – *“Život je komedija za one koji misle, a tragedija za one koji osjećaju”* (Horace Walpole) – već na prvoj stranici nagovještava da će ovo biti roman koji piše pjesnik, a ne samo pripovjedač.

Kada sam pročitao posljednju stranicu ovog romana, prva misao koja mi se javila bila je da je riječ o djelu kakvo se rijetko pojavljuje na našoj književnoj sceni. Pokušat ću to obrazložiti, iako sam se, priznajem, našao u neobranom grožđu – jer sam po prvi put n apromociji romana u Gračanici osjetio nelagodu i odgovornost dok sam pokušavao drugima približiti

ono što sam upravo pročitao. Razlog je jednostavan: knjiga koju sam držao u rukama jedna je od onih za koje bih iskreno volio da sam je ja napisao. Ne zbog neke velike mudrosti ni zbog skrivene tajne među njenim koricama, već zbog hrabrosti s kojom autor vodi neprekidnu filozofsku raspravu sa samim sobom, od prve do posljednje stranice.

U vremenu u kojem živimo – u društvu koje filozofiju doživljava kao uvredu, gdje je ona gotovo prećutno proglašena *personam non grata* i protjerana iz javnog života – autor ovog romana odvažno vraća filozofsko mišljenje u prostor književnosti. On to ne čini kroz suhoparne rasprave, već kroz ironiju, lucidne dijaloge i pomno birane metafore. Svjestan stranputice u kojoj se našla savremena kultura, autor pokušava, na indirektan način, prepoznati društvene i moralne pojave koje su nas dovele do takvog stanja.

Roman već na samom početku započinje žestokim tempom. Krenuo je od najranijih sjećanja samog autora – zapravo njegovog alter ega – od trenutka izbijanja agresije na Bosnu i Hercegovinu. Fragmenti sjećanja petogodišnjeg djeteta, slike rata, naglo prekinuto djetinjstvo i prisilno odrastanje negdje u tuđem svijetu ostavili su dubok i neizbrisiv trag u njegovoj svijesti. To iskustvo, gotovo arhetipsko, oblikovalo je njegov kasniji pogled na svijet. Sticajem okolnosti – ili, kako bi sam rekao, Božijim usu-

dom – tokom izbjeglištva upoznao se s punk subkulturom i muzikom koja je obilježila njegov životni put.

Ne treba zaboraviti da su djeca najčišća i najiskrenija bića, često emocionalno inteligentnija od odraslih. Zato i jeste razumljivo što je punk, u svojoj suštini brutalno iskren – najprije prema sebi, a potom i prema društvu – snažno odjeknuo u jednom djetetu koje je svijet doživljavalo bez lažnih slojeva. Punk ne podnosi “fejk” pojave, lažne vrijednosti i “pozere”, kako bi rekli sami punkeri.

Da bi čitalac bolje razumio ovu pozadinu, autor se u tekstu indirektno osvrće na ideološke temelje punk pokreta: rođenog sredinom sedamdesetih godina u Irskoj i Engleskoj kao bunt protiv komercijalizovanog rocka koji je, po njihovom mišljenju, izdao ideale slobode, revolta i građanskog integriteta. Punk je, dakle, kultura otpora. Kada to shvatimo, jasnije je zašto se glavni lik – ili sam autor – odlučio da ide težim putem: putem punim trnja, sudara sa sistemom, samoodricanja i unutrašnjih borbi, ali i putem koji čuva dostojanstvo mišljenja.

Slobodno se može reći da je ovo prvi punk-roman napisan na bosanskom jeziku – vapaj za smislom, odbijanje stanja stvari, istina ogoljena do kosti. Svojevrsan bunt golog intelekta. Nijaz Omerović je u svojoj recenziji ovog romana to nazvao “Munkovim krikom” – i doista, taj se krik čuje kroz svaku stranicu.

Na prvi pogled, neko bi mogao pomisliti da je riječ o političkom romanu. Nije, iako ga se i tako može čitati. To je, prije svega, autobiografski roman, ali i više od toga – duhovna ispovijest i portret ratne i postratne generacije koja traga za smislom života. Ono što ga izdvaja jeste sirovi, neposredni jezik – punkerski u svom tonu – kojim autor pripovijeda. Od prve rečenice ritam ne posustaje. Iza te jezičke jednostavnosti krije se višeslojnost koja zapanjuje: ako je to autor svjesno postigao, to ga čini “majstorom”. Pjesnik nije ni mogao drugačije.

Ta višeslojnost posebno je izražena u humoru: suptilnom, intelektualnom i tragičnom, na momente jedva

uočljivom, na ivici ironije. Autor nas vješto navodi da se smijemo onome što zapravo boli, i upravo u tom spoju ironije i tuge leži najveća snaga njegovog izraza.

Jedan od najupečatljivijih elemenata romana jeste baš poezija – dvadesetak pjesama vješto utkanih u fabulu. Na kraju se čitatelj zapita: čita li roman prožet poezijom ili zbirku poezije koja se prelila u roman? Stihovi ne razbijaju pripovijest, već je dopunjuju i emocionalno produbljuju.

Likovi su opet posebna priča. Nisu to junaci iz nekih “velikih romana i velikih priča”, već obični ljudi iz našeg okruženja – komšije, sugrađani, radnici, studenti, konobari, rukovodioci. Oni su karakterno autohtoni i lako prepoznatljivi. Autor ih ocrtava s dozom ironije, pa i skrivenog sarkazma, koji čitatelj prepoznaje gotovo instinktivno.

Roman je pisan svjesno arogantnim stilom, i upravo zato će izazvati kontroverze. To je glas “umorne” ili “odbačene” generacije, koja se želi obračunati sa svime što joj je u mladosti oduzeto: s pokradenim iluzijama, s nepravdom i sistemom koji guši slobodu. Ali taj bunt nije destruktivan – on je ljekovit, očišćujući, pokušaj da se misao oslobodi apatije i vrati smislu.

Nadam se da ovo neće ostati usamljeno djelo, nego da će biti **inicijalna kapisla** za druge autore iz te “odbačene generacije” da progovore

u svoje ime. Kao što je davno rekao Štulić: *“Nije važno odakle sam, sve dok znaš kuda putujem.”*

Kada mi je ponuđeno da govorim i pišem o ovoj knjizi, stekao sam utisak da me nije pozvao autor – nego sam Emilio, “glavni junak ove knjige”. Poistovjetio sam se s njim gotovo prirodno, jer dijelimo sličnu percepciju svijeta i onaj isti pomaalo uvrnuti intelektualni humor koji rijetki razumiju.

Neću otkrivati previše o samom zapletu – kako bi moje kćerke rekle, “nemoj, babo, da spojuješ” – jer užitak otkrivanja treba ostaviti čita-

telju. A i ne bih želio pretjerati, niti narušiti mjeru dobrog ukusa.

Na kraju, parafrazirat ću samog autora: danas je lakše pronaći pisca nego čitatelja. Ovaj roman, međutim, zaslužuje upravo onog radoznalog, obrazovanog čitatelja koji poznaje historiju umjetnosti, filozofije i društvenih tokova, od Aristotela do postmoderne. Samo takav čitalelj može u potpunosti razumjeti ono što ova knjiga, hrabro i bez imalo kalkulacije, ima da kaže.

Hasan Puškar